

Pozdrav iz domovine

Štev. 9 in 10. našim vojakom na bojišču.

Leto I.

Izhaja dva krat na mesec.

Ljubljana, 15. julija 1916.

Gena četrtletno 50 vin., polletno 1 K, celoletno 2 K.

Radovoljni brambovci.

(Zložena l. 1809.)

Presvetli cesar vabi nas
na domovine bran!

Grmi že mesto, trg in vas
k banderu ven na plan.

Pri tem bander' prisežemo,
na pričo je nebó,
da kamor pojde, pojdemo,
veselje nam je to.

Pred nami gre največ' vojščak
cesarskega rodu,
za njim hiti vsakter' junak
in ne pozna strahú.

Sovražna roka še nikjer
ni boja žugala;
le skrb nas je za ljubi mir
v brambo združila.

Če naš'ga kaj prevzetniki
od nas bi hot'li imet,
mi srčni radovoljniki
jih č'mo nazaj podret'!

Mi brambovci ne iščemo
kraljestva tuj'ga last,
za svoje se potegnemo
in za dežele čast.

Za božjo reč namerjen bod'
ognjeni strel in meč!
Za svetlega cesarja rod
na vojsko hoč'mo teč'.

Ohranit' to je vsak dolžan,
kar je najljubši kom',
za mater, oča stojmo v bran,
za dete, ženo, dom!

Da je pravična vojska ta,
nam pamet govori,
se v tujo sužnost ne predá,
kdor se Boga boji.

Zdaj potrdimo bratovšč'no,
naj roko vsaki da,
da se prisega naša bo
povsod razlegala.

Val. Vodnik.

Spolna nevarnost.

Napisał c. kr. črnovojni nadzdravnik in
primarij deželne bolnice dr. Fr. Derganc.
(Konec.)

V. poglavje.

**Spolnost in posledice spolne nevarnosti za
domovino in državo.**

Spolnost ali spolni nagon imenujemo
tisti nagon, ki ga je dala narava človeku
zato, da človeški zarod ne izmre, da čim

bolj in hitreje narašča število ljudstva, da
s številom ljudstva raste tudi moč in slava
domovine in države.

V spolnosti moramo razlikovati troje:
1. zdravi, naravni spolni nagon; 2. ljube-
zen; 3. spohotnost.

Tisočletna izkušnja in zdravniška veda
učí: 1. da je spolni nagon zdravega, v zdrav-
vih in nepokvarjenih, čistih razmerah
vzgojenega človeka kaj boječ, miren in
krotak nagon, da zdrav, nepokvarjen člo-
vek zanj komaj ve in da se mu vsaka be-
seda o spolnosti v javni družbi gnusi. Ta-
kemu človeku je spolna zdržnost (absti-
nenca) lahka in naravna stvar;

2. da spolna zdržnost nobenemu člo-
veku ne škoduje, ampak nasprotno, da
spolna zdržnost pospešuje zdravje, daljša
življenje, krepí živce in telo, večja užitek
in veselje življenja.

O tem sta prepričana tudi cerkev in
država, zato dovoljujeta spolno občevanje
samo v gotovi starosti in v obliki postavne
zakonske zveze.

Ljubezen je tisti splošni privlačni ob-
čutek, ki ga občuti vsak človek do sočlo-
veka; v mladosti se obrača ta občutek v
prvi vrsti do staršev; pri odraslem in sa-
mostojnem človeku se druží z zdravim
spolnim nagonom in ga vleče k eni in
gotovi osebi drugega spola. Slepá
spolnost dobi šele v privlačnem občutku
ljubezni pravo, enotno smer in oči, da ob-
rača in zbira vse hrepenenje samo in ved-
no v eno osebo. Ljubezen varuje spolnost
nezvestobe, čista ljubezen je najmočnejši
čuvaj zakonske in zaročne zvestobe, čis-
ta in zvesta ljubezen se z gnusom obrača
od spolne nevarnosti, čista, zvesta in go-
reča ljubezen ne pozna spolne bolezni.

Bolnemu spolnemu nagonu se pravi
spohotnost. Da hitro in jasno spozna-
mo razliko, vzemimo primer iz neke dru-
ge ljudske bolezni, iz alkoholizma. Zdrav,
normalen človek je žejen samo v gotovem
času in potrebuje za svojo žejo gotovo
mero, čez katero ne pije ali se mu pijača
celo gnusi ali upira. Alkoholik, pijanec je
vedno žejen, noč in dan mu kroži po glavi
samo ena misel, kako bi prišel spet hitro
do pijače, srce mu razganja samo eno in
večno hrepenenje po pijači. Kakor pijanec,
tako misli tudi spohotnik, človek bolnega
spolnega nagona, vedno le na eno stvar,
na spolne zadeve, pri tem je slep in ne iz-
bira; z ostudno nezvestobo, brez vesti, in
brez iskric ljubezni razširja spohotnik
spolne bolezni kakor blazna, divja žival.

Za nevarno, pogubno boleznijo spo-
hotnosti oboli človek na dvojen način: 1.
prinese že kot otrok prirojeno spohotnost
na svet, če so bili starši sami bolni ali vda-
ni alkoholizmu; 2. če se vzgoji in odraste

otrok v taki okolici in družbi, ki z besedo
in zgledom, umetno in nalašč draži ter raz-
burja nerazviti spolni nagon; spohotnost
odraslih je največ posledica alkoholizma.

Normalni spolni nagon množi število
zdravega ljudstva, krepí in bogati stude-
nec, iz katerega zajema moč in slavo naša
domovina, naša država. Spohotnost, po-
kvarjen; spolni nagon pa nasprotno z raz-
širjanjem spolnih bolezni in neplodnostjo
zakonov manjša število ljudstva in z roj-
stvom slabotnih, zanikarnih otrok še to
malo, kar ostane, kvári in slabi po duhu in
telesu.

To spoznanje, iz katerega izvira moč
in slava domovine, države, nam odkriva
istočasno edino zanesljivo sredstvo in
zdravilo, da pravočasno otmemo mogočno
deblo drevesa, ki naj deli prijetno senco in
koristen sad vsem pod njim zbranim na-
rodom.

Po tem spoznanju nastopajo strogo in
brezobzirno vsi merodajni in odgovorni
krogi proti kugi spohotnosti, da strup spol-
nih bolezni skrivaj ne razje korenin, da
orjaško drevo čez noč ne pade kakor suh,
preperel les.

A tudi mi sami smo dolžni, da sodelu-
jemo po svojih močeh v boju zoper notra-
njega sovražnika spolne nevarnosti; naša
naloga obstoji v tem:

1. da vzgajamo svoje otroke v strogi
sramežljivosti in v zdravem, zanesljivem
okusu, da bo mladina z občutkom gnusa
zavračala vsako spohotnost;

2. da hitro in sigurno spoznamo v
svoji okolici in družbi vse očitne in tajne
spohotnike kakor garjevo žival, da jih kot
neznačajne in brezčasne osebe pahemo
od svoje mize, kjer nam pod krinko duho-
vite zabave, šale in dovtipa natakajo strup
svoje spohotnosti. Posebno resno in pozor-
no se ozirimo med svoje posle in sorodnike,
ki zlorablajo zaupanje staršev in zapelju-
jejo nedolžno mladino. Spohotniki so ali
bolniki ali zločinci in spadajo kot taki ali
v bolnišnico za živčne bolezni ali pa v
ječo;

3. da zatiramo pivske razvade in al-
koholizem.

Država sama, nositeljica najvišje soci-
jalne oblasti, pa prebudi in reformira z do-
sledno strogostjo zavest javnega mnenja,
da spohotnost ni predmet javne in družab-
ne zabave, predmet časopisja in umetnosti,
da spohotnost ni »nedolžna igrača«, am-
pak da je vsaka kršitev zakonske zvesto-
be in zaročne obljube neznačajno in brez-
časno dejanje, da je spohotnost zločin, ki
se naj kaznuje po istih strogih zakonih ka-
kor drugi zločini.

To zdravo in rešilno naziranje že za-
stopajo moderni sodniki takrat, ko oprostje

nesrečnega moža, ki je obupan, zbehan ob razvalinah družinske sreče umoril vlačugo in vlačugarja, nezvesto ženo in nie zapeljivca.

Državni zakon določa: zločin veleizdaje zagreši vsaka oseba, ki kakorkoli pomaga sovražniku. Ali ni veleizdajalec tudi tisti nezvesti mož, tista nezvesta žena, ki podpira in spodbuja sovražnika s tem, da prostovoljno krši zakonsko zvestobo in se prostovoljno okuži z studno spolno boleznijo, da prostovoljno zmanjša število ljudstva in oslabi zdravje zaroda? Ali te notranje veleizdaje ne opazuje in škodoželjno zasleduje sedaj zmagani sovražnik, da svoj čas s tem večjo nasilnostjo in brezobzirnostjo zopet napade naše meje in nam zopet vsili boj na življenje in smrt? In če kdo pozna nevarnost spolne bolezni in vedoma okuži zdravo, nedolžno osebo, ali ni ta brezvestni človek prostovoljno zakrivil zločina težke telesne poškodbe?

Ali ni vojak, ki pozna nevarnost spolnih bolezni in prostovoljno vedoma preloži zapoved časti in značaja, ali ni ta vojak istočasno dezertir in samokvarec (Selbstverstümmeler)? Pod pretvezo spolne bolezni, s katero se vedoma in prostovoljno okuži, zapusti svoje mesto na bojni črti in se klati po bolnišnicah, kjer nalaga preobloženim, utrujenim zdravnikom nepotrebno delo in jemlje prostor svojim poštenim, težko ranjenim tovarišem.

Ako vsem, pristaja slovenskemu vojaku posebej dolžnost povišane spolne strogosti kot živ občutek odgovornosti za bodočnost in moč domovine, za katero sedaj preliha srčno kri, saj vidi z lastnimi očmi in izkuša vsak dan, da leži naša domovina na nevarnem kraju, ob mejah močnega in opasnega sovražnika, v čigar mejaštvu obstane samo po številu in zdravju močan narod. Veliki narodi z razvito kulturo smejo gledati resnosti in strogosti v marsičem popustiti, za male narode velja jo vsa pravila s podvojeno resnostjo in strogostjo. Naši pravi in najboljši poslanci so tisti vojaki, ki se zvesto in z lastno roko bore za domovino, ki v zvestem zakonu skrbe za številno in zdravo družino.

Hrabri slovenski vojaki! Zmagozavestno pričakuje domovina vaše vrnitve, ponosno in veselo vas pričakujejo vaše zveste žene in hčerke, vaše zveste neveste in zaročenke. Kakor žive priče stoje za vami in občudujejo vaše veliko junaštvo, do groba zvesto državi in postavi, vaše čudovito junaštvo, ki tako uspešno zavrača in napada zunanega sovražnika na meji, vaše brezprimerno junaštvo, ki odbija zmagovito tudi napade notranjega sovražnika, zavratne in skrivne napade spolne in alkoholne nevarnosti!

Petdesetletnica zmage pri Kustoci.

Dne 24. junija 1866 je doživela Italija poraz, kakršnega še ne kmalu. Južna avstrijska armada (138.000 mož) se je zbirala pod nadvojvodom Albrehtom pri Veroni. En kor italijanske vojske (v celoti je štela 210.000 mož) je prodiral od Bolonje proti reki Pad, večji del pa je prekoračil pod poveljstvom kralja Viktorja Emanuela reko Minčio. Pri Kustoci (18 km jugozahod-

no od Verone) se je boj odločil s težkim porazom laške vojske. — Kmalu zatem je 20. julija premagal admiral Tegetthoff laško bojno mornarico pri Visu. — Spomin slavne zmage pri Kustoci smo praznovali 24. in 25. junija v prvi vrsti z molitvijo do vsepravičnega Boga, da bi dodelil našim junaškim četam čimpreje končno zmagovo predvsem nad onim sovražnikom, ki ne pozna in ne ceni ne zaveze, ne dane besede in zvestobe. Naj bi se k letnicama 1848 in 1866 pridružila tudi letnica 1916, ki naj znači v zgodovini naših zmag za celo Avstrijo srečno leto slavnega zmagoslavja in častnega miru. — Ljubljana je bila 24. in 25. junija praznično oblečena; cesarske in kranjske zastave so plapolale vsepovsod.

17. pešpolk v bitki pri Kustoci.

Naš 17. pešpolk se poleg drugih vojnih oddelkov lahko po pravici ponosno spominja bojnega dne bitke pri Kustoci l. 1866.

Prvi bataljon našega polka, ki je takrat nosil ime »Princ Hohenlohe«, so bili že, preden se je pričela bitka, preko Contrade dei Maschi poslali proti Galienziju. Druga kompanija, ki je imela skrbeti za zvezo z rezervno divizijo, se je hitro zapletla v ljuto boj s sovražnim eskadronom, nenadoma planivšim na njo. Štirje častniki te kompanije so bili ranjeni; vojake same so nasprotniki razkropili. Udeležili so se potem bitke ali pri ostalih kompanijah, ali pri drugih vojnih oddelkih. Na bataljon sam so sovražniki, ki so bili na višini pri Renatu postavili baterijo, ljuto streljali že pri Maschih. Zato se je podpolkovnik Feldegg pomaknil za neko poslopje, da bi tam bataljon uredil za naskok; nato se je neutegoma pognal na dvakrat, trikrat močnejšega sovražnika. Ta zapusti svoje varno stališče in plane na naskakujočo 4. in 5. kompanijo. V soteski se prične srdito klanje. Naši vojaki so se borili kakor levi, sedaj zabadaje z bajonetom, sedaj udrihaje s puškinim kopitom. In če kdo že ni mogel več rabiti orožja, če se je ranjen zgrudil na tla, je podrl nasprotnika s seboj in se še na tleh roval ž njim.

Vendar pa je bilo videti, kakor bi se kompanija ne mogla ubraniti preveliki moči. Čimdalje bolj se je manjšalo število hrabrih bojnikov; sovražnik je dobival vedno novih podpor. Bataljonska zastava je bila v veliki nevarnosti. Njenega častnika, poročnika Holiča, je sovražnikov bajonet zabodel na smrt; nadporočnik Oberstar je bil težko ranjen — vsakdo je v bojnem metežu gledal na to, kako bi si ohranil življenje. Zdajci pa poprime kadetni narednik L u k a n c (sedaj polkovnik v pok. živeč v Ljubljani) zastavo, udari sovražnega podčastnika, ki mu jo hoče izpuliti, s sabljo tako močno po iztegnjeni roki, da mu jo preseka, in nato spravi prapor v varnost. Za to vrlo dejanje in takisto za hladnokrvnost in posebno hrabro vedenje so Lukanca precej prihodnjega dne imenovali za poročnika.

Obenem s prvo kompanijo, ki je pod stotnikom Knoblochom naskakovala zadno višino in pri tem zaplenila en top, so se naposled dokaj zmanjšane kompani-

je zopet odločile za naskok. Renatsko višino so vzeli, najsi se je sovražnik upiral, kolikor se je mogel. Naši so se tako silovito pognali nanj, da je bilo onostransko pobočje renatske višine kar vse pokrito z odmetanimi telečnjaki in da so lahko hiteli preko njih, ne da bi se jim bilo treba dotikati tal. Seveda je imel bataljon tudi velike izgube; trije častniki so mu obležali mrtvi, pet pa je bilo ranjenih. Poročnik Barbo je ostal v boju do konca, dasi mu je bila krogla prebila stegno.

Ko so se sovražniki umeknili na višino Campagno rosso, so hrabre kompanije pod vodstvom neustrašenih častnikov takoj udarile za njimi. Pri tej priliki je dosti močnejši sovražni oddelek, ki je bil skrit v soteski, prijel stotnika Vogelerja ob strani. Toda vojaki nemudoma planejo na sovražnike in jih po krvavem boju poženo v beg. Nato so kompanije vzele imenovano višino Campagno rosso in jo zasedle. Sovražni naval jih je sicer ponajveč zopet pregnal z nje, toda stotnik Knobloch se je branil, dokler niso naši vzeli višine drugič. Prvi bataljon je izvil sovražniku tudi poslednjo oporo, gorski greben pri Torcolu.

V tem sta se 2. in 4. bataljon pod polkovnikom Attemsom z brigado Piret lotila vasi Oliosi. Preden so se zbrali za naskok, je polkovni kapelan Zitz v duhovniški obleki stopil pred čete. Ko se vojaki postavijo k molitvi, jih blagoslovi in jih odveže grehov. Ta slovesni trenutek je razvnel srce vsakomur; navdušeni so se pripravili za naskok, najsi so se usipala strelila od vseh strani.

Spotoma sta morala bataljona prebrsti globok potok. Prostak (sedaj podpolkovnik) Prašnikar je ondi otel svojega kompanijskega poročnika Handschuhja, ki že ves upehan ni mogel iz vode. Nekaj mož se je od vročine in napora zgrudilo, kakor bi bili mrtvi; drugi pa so ponajveč čvrsto korakali dalje. Polkovnik Attems se je pripravljal z obema bataljonoma, da zasede Oliosi; brigada Piret pa je krenila dalje od vasi.

Prišedši v Oliosi, se bataljona prepričata, da je zlasti župnišče močno zasedeno. Sovražniki so takoj začeli hudo streljati skozi okna in z zvonika. Na vsak poziv, naj se udajo, so odgovorili s krogلامي, ki jih je kar deževalo. Peta in šesta divizija nato naskočita oba izhoda župniškega poslopja. Vojaki s kopitom svojih pušk razsujejo vrata in pridero na dvorišče. Grozno streljanje iz vseh odprtih, strešnih lin in z zvonika jih sprejme. In nikjer vhoda, nikjer okna, kamor bi bili utegnili splezati! Stotnik Müller se zgrudi smrtno zadet; polkovnega poročnika Neupauerja, ki je na konju pridiral na dvorišče, zadene šest krogel v prsi in konj sam smrtno zadet, ga odnese skozi nasprotna vrata. Samo en trenutek obstoje junaški vojaki, potem pa planejo tem srditeje naprej, da bi se osvetili za oba ubita častnika. Toda sovražna posadka odbije tudi drugi naskok. Polkovnik Attems, samo dvajset korakov od pročelja župne hiše, vedno na konju vodeč naskoke, zapazi naposled snop sena, štrleč iz okna v pritličju. Zdajci sklene z njim zapaliti hišo. Stotnik Giacich, ki je namesto Müllerja zapovedoval 5. diviziji, narednik Kosmač, vodnika Braune in Trček, takisto prostak Mršnik se odpravijo na ne-

varno pot. Grozovito so nasprotniki streljali na drzne korenjake, ki so se ob zidu pogumno pomikali proti snopu. Nekaj hipov brezglasnega pričakovanja — zdajci pa zagori snop, zapaljen z vžigalicami, in hitro se vname tudi poslopje. Sedaj šele se je udala sovražna posadka, ki se je res neustrašeno branila do konca. Naši vojaki so nato zasedli Olioski in utrjena poslopja okoli vasi.

V tem je divjal boj tudi povsod drugje. Druga in tretja divizija našega polka (1. bataljon) sta dobili povelje, naj skupno s 36. lovskim bataljonom zasedeta most pri Monzambanu. Diviziji se torej, z lovskim bataljonom na čelu, ob Minciju odpravita proti mostu; lovci pa so šli še dalje. Ali tedaj so sovražniki od dveh strani strahovito začeli streljati nanje. Takisto so se na obe diviziji usipale krogle z dveh strani, od Monzambana in z zapadnih pobočij Monte Sabionija. Vendar pa se nista do skrajnega konca umeknili s svojega stališča, najsi jima je bilo to že večkrat ukazano; odšli sta šele potem, ko sta bili že v največji nevarnosti, da bi ji sovražnik ne zajel. Ta junaška vztrajnost je otela lovski bataljon, da ga niso popolnoma uničili.

Nadporočnik Gruden 1. bataljona je bil s 26 možmi našega in banatskega polka odločen, da brani neko baterijo. Ko jo je sovražnik prisilil, da se je odpeljala, se je hotel Gruden še prepričati, ali so odpeljali tudi vozove za strelivo. Zdajci zapazi; da sta se dva zvrnila in da ležita na poti. S svojimi možmi je dvignil enega; drugega pa ni bilo več moči oteti. Nato so topničarji prerezali predprežo in spravili konje v varnost. Gruden pa je potem v naglem koraku dospel k bateriji.

Drugi in čerti bataljon sta bila komaj dobro zasedla Olioski, ko se je začelo od Pasqualija ljuto streljanje. Nemudoma se polkovnik Attems z dvema divizijama napoti tja, ne da bi bil čakal povelje; zakaj slutil je po pravici, da se je brigada Piret zapletla v boj. Ko se združi z njo, vojaki malone samo z golim orožjem vzemo Pasquali. Stotnik Prechtel prvi pridere v sovražno kazino; tedaj pa se dve puški namerita na njegove prsi. Zdajci plane prostak Lavrenčič bliže, zbije puški na tla in prebode enega nasprotnikov z bajonetom. Za to vrlo dejanje so ga počastili z zlato svetlinjo.

Razen mnogih častnikov so se v bitki pri Kustoci izmed mož izkazali zlasti tile:

Prostak Marušec 2. kompanije in desetnik Medved 5. kompanije sta vsak zase branila po enega težko ranjenega častnika, in sicer Marušec poročnika Benescha, Medved pa poročnika Oberstarja, ju srečno otela ujetništva ter ju spravila na obvezovališče.

Poddesetnik Grabec se je tedaj, ko je na župnem dvorišču v Oliosiju padel smrtno zadet stotnik Müller, v najhujšem ognju vrnil na dvorišče, da bi spravil častnika v zavetje. Žal, da je bil Müller v tem že izdihnil dušo.

Vodnik Reßel 2. bataljona je pri Oliosiju z visoko dvignjeno zastavo korakal pred naskakujočimi tovariši ter jih vzpodbujal, kliče: »Z menoj za zastavo!«

Mimo že naštetih junakov jih je še dolga vrsta dobila svetinjo za hrabrost ali pa so jih vsaj javno pohvalili. Polkovnega

kaplana Zitza so počastili z viteškim križem Franc Jožefovega reda.

Polk je imel velike izgube: 6 častnikov in 44 mož je bilo mrtvih, 9 častnikov in 149 mož ranjenih; 75 mož pa so pogrešali.

Ob 5. uri popoldne se je vdala Kustoca in tako je bila bitka odločena na vseh straneh. Sovražniki so se spustili v divji beg. Pregarjali jih niso, zakaj i vojaki i konji so bili preveč upehani od žarečega solnca in bojnega napora ter so hrepeneli po počitku.

Slavni izid te bitke se je takoj brzojavno sporočil Njega Veličanstvu cesarju. Nadvojvoda Albreht je cesarjevo zahvalo razglasil s temle vojnim poveljem:

»Tovariši! To je najlepši trenutek mojega življenja, da Vam morem razglasiti to Najvišje priznanje. Boj, ki ga nam je vsilil sovražnik, ste započeli s prelepim zmago pri Kustoci, na istih višinah, kjer smo že odločilno zmagali pred 18 leti.¹ Bil sem priča Vaši hrabrosti, ki je zmagala navzlic prevelikim silam in silovitim napadom nasprotnikovim. Zaplenili ste topove in ujeli mnogo sovražnikov. Vsak izmed Vas se je bil kakor junak; nobena vrsta orožja ni zaostajala za drugo, vsaka je storila po svoje vse, kar se je sploh dalo storiti. Bili ste vredni lepe naloge, kakor sem Vam bil to že povedal pred vojno. Zdaj gremo proti novim naporom in, ako Bog dá, do nove zmage.«

Polk je prišel nato najprej v S. Massimo in pozneje v Verono. Velika vojska pa je morala zaradi nesrečnih bojev severne vojske na Češkem ravnati jako oprežno; izprva se je umeknila do Adize in potem čez Piave. Po bitki pri Kraljevem gradu na Češkem, tako nesrečni za avstrijsko vojsko, sta morala dva voja kreniti na Dunaj; kar pa je še ostalo vojakov v Italiji, tem je zapovedoval feldmaršal-lajtnant baron Maroičič. Vsa italijanska vojska se je vsula v avstrijsko Benečijo; Italijani so se hoteli z ladjevjem polastiti celo Trsta. Toda odločilna pomorska zmaga avstrijskega kontreadmirala Tegethoffa pri dalmatinskem otoku Visu, kjer je imelo italijansko brodovje velikanske izgube, je podrla vse tako visokoletne načrte.

Skoro nato so sklenili mir v Pragi. Avstrija je zaradi nesrečnih bojev na Češkem Italiji odstopila beneško pokrajino. Meseca septembra so bili vsi bataljoni našega polka že zopet na Kranjskem. (»Slovenec«, dne 24. junija 1916, št. 143.)

Kako je z vojsko?

Z junijem se je pričela ruska ofenziva z vso silovitostjo. Najhujše je napadal sovražnik ob Dnjestru, na severni bukovinski meji pri Okni in v Voliniji v smeri proti Styru. Naše čete so se borile povsod z neprimerno hrabrostjo, toda vsled velikanske sovražne premoči so se morale ponekod umakniti, tako v Bukovini, v Galiciji na zahodni breg Strype in v Voliniji na zahodni breg Styra. Kljub silovitim sunkom naša fronta, dasi se je na omenjenih mestih nekoliko umaknila, ni nikjer raz-

¹ Radecki je bil namreč dne 25. julija 1848. leta pri Kustoci potolkel Karla Alberta.

bita, ampak je povsod ostala trdna v nepretrganem stiku. Sovražnik si je posebno prizadeval, da bi prodiral dalje zahodno od Lucka, a ga je Linsingenova armada vrgla na več mestih nazaj. Ujetih je bilo nad 11.000 Rusov. Odbiti so bili Rusi z velikimi izgubami tudi zahodno od Tarnopola. Za junijsko ofenzivo so žrtvovali Rusi ogromne množice moštva. Njih izgube se cenijo na pol milijona. Naše armade so v zadnjem času na več mestih zopet osvojile izgubljene postojanke. Težke izgube je imel sovražnik pri Tlumaču (vzhodno od Stanislava) in v bojih pri Kolomeji. Sovražnik je jel začetkom julija napadati na vsej fronti do Naroškega jezera. Hindenburg jim je tu zadal ogromne izgube. Z izredno silovitostjo napadajo Rusi zadnji čas v Galiciji pri Bučaču, zahodno od Styra pri Kolkah (nad Luckom) in pri Baranovicah. Naše uradno poročilo z dne 7. t. m. omenja posebno pohvalno naše planinske brambovske polke v bojih na Prutu med Delatynom in Sadzawko. Nazaj so vrgli sovražnika v Bukovini v zgornji dolini Moldave. Junaštvo naših čet nam je porok, da smemo mirno zreti v bodočnost.

Italijansko bojišče. Iz vojaških ozirrov je naše vrhovno armadno vodstvo ukrenilo, da se naša bojna črta v severni Italiji med Adizo in Brento primer- no preuredi. Opustila se je popolnoma prostovoljno neugodna prednja črta med dolino Astico in spodnjo Sugansko dolino. Lahi so opuščene postojanke ves dan obstreljevali. Naše čete niso pri tem izgubile nobenega materijala, tudi ujetih ni bilo nič, pač pa so imeli Italijani težke izgube ob napadu na Monte Testo in M. Meletta. Proti koncu junija je otvoril sovražnik z novimi silovitimi napadi na vsej fronti šesto ofenzivo. Posebno se je zažganjal v naše nove postojanke v južnih Tirolah, a brez uspeha. Hučo so jo izkupili Lahi na Krnu in Mrzlem vrhu, kjer so napadli petkrat zaporedoma, a bili vselej odbiti s težkimi izgubami. Dne 27. junija so začeli posebno napadati goriško obmostje pri Sv. Martinu, Sv. Mihaelu, na Doberdolu, pri Tržiču in Selciah. Povsod so bili vrženi z razbitimi glavami nazaj. Okrog 8. julija so zopet močno obstreljevali Gorico. Brezobzirno so streljali celo na našo vojno bolnišnico v Renčah.

Istotako so bili hudi boji na koroški fronti. Vsi napadi pa so bili brez vsakega uspeha. Naši junaki so se zopet vrlo izkazali. Na tirolski fronti je v odseku Monte Interrotto ujel poročnik Kaiser s šestimi možmi spodnještajerskega deželno-brambovskega polka št. 26, ko je šel patroljirat, 266 Italijanov, med njimi 4 častnike. Posebno so se postavili na južnem Tirolskem zopet naši »Janezi« v zvezi z brati Hrvati. Uradno poročilo z dne 10. t. m. pravi med drugim: »Naše čete južnovzhodno od Cima Dieci so napadle večkrat močne sile planincev, ki so jih odbili oddelki naših pešpolkov št. 17 in 70 z najtežjimi izgubami za sovražnika. Nad 800 Italijanov leži mrtvih pred našimi jarki.« Kakor vse kaže, se bo tudi šesta laška ofenziva žalostno izjalovila.

Pri Verdunu. Nemci so osvojili važno utrdbo Thiaumont (= Tiomon) in so napredovali tudi južno od utrdbe Vaux. Zajeli so mnogo vojnega materijala in blizu 3000 ujetnikov; med njimi je bilo mnogo

16letnih mladeničev. Za novo osvojeno utrdbo se vrše ljuti boji, ker si Francozi prizadevajo na vso moč, da jo iztrgajo nazaj. Bajе se nahaja v francoski armadi okrog 60.000 Rusov. — Na Telovo ob 3. uri 10 minut popoldne je pričela metati francoska skupina letal bombe v Karlsruhe, kjer je bilo zaradi praznika zelo živahno. Francozi so letali nad mestom četrte ure; vrgli so 29 bomb. Sovražna letala so odletela nato proti jugozahodu. **Bombe so ubile 110 ljudi, med njimi 75 otrok; ranile 147 oseb, med njimi 79 otrok.** — Tudi Angleži so začeli konec junija z novimi napadi. Uporabljajo posebno plinaste bombe. Posebno ljuti so bili boji na obeh bregovih reke Somme, kjer je dosegel sovražnik nekaj uspehov. — Na Balkanu so se pričeli boji v dolini reke Vardar. — Pri Valoni so naši osvojili italijanski fort Feras in zaplenili mnogo blaga in municije. — Turki so pričeli protiofenzivo z uspehom v celi Armeniji in Mezopotamiji in v Perziji. — Tako se bijejo zdaj boji na zares svetovni bojni črti, ki sega od Dunkirchna na flanderski obali do Bagdada v Mezopotamiji (zračna razdalja 3900 km). Svetovna vojna je pač dosegla sedaj vrhunec v svojem razvoju.

Na morju. Turški podvodni čolni so potopili 27. junija na Črnem morju ob kavkaški obali štiri velike ruske parnike, po večini transportne ladje, in eno jadrnico. — Zanimivo je naslednje nemško uradno poročilo z dne 5. julija:

Njegovega Veličanstva podvodni čoln 35, ki je pripeljal v Cartageno lastnoročno pismo cesarja kralju Španske in zdravila Nemcem, ki so internirani na Španskem, se je vrnil domov, ko je uspešno izvedel svojo nalogo. Podvodni čoln je potopil med to vožnjo med drugim oboroženi francoski parnik »Hernault« in je zaplenil en top. Načelnik generalnega štaba mornarice.

Nemci se izkušajo ogniti angleški blokadni s podmorskimi tovornimi čolni, s katerimi bodo vozili blago iz Amerike. Prvi tak podvodni parnik »Deutschland« je prevozil ocean 11. julija. Angležem dela nemška prebrisanost precejšnje preglavico, ker Nemci resno nameravajo zgraditi celo podmorsko tovorno brodovje.

O drznem junaštvu naše mornarice na Adriji priča sledeče poročilo: Dunaj, 10. julija 1916. Uradno:

Ko se je zdanilo, je zadela naša križarka »Novara« na cesti Otranto na skupino 4, ali kakor izpovedujejo vsi ujetniki soglasno, na 5 oboroženih angleških stražnih parnikov; vse so zrušili s topniškim ognjem. Vsi parniki so se potopili. Od njih posadk je mogla rešiti »Novara« le 3 Angleže.

Poveljstvo mornarice.

Sir Roger Casement, voditelj vstaških Ircev, je bil obsojen na smrt. Sv. oče in španski kralj posredujeta za pomiloščenje.

Vojaške in druge vesti.

Vedno enaki! L. 1866. so pisale »Novice« v dopisu »Iz Ljubljane«: »Novica, da je avstrijska armada na Laškem v prvem velikem boju pri Kustoci na Kresa dan ta-

ko slavno zmagala, nas je še temveč razveselila, ker, kakor dunajski časniki poročajo, med 21 kanoni, ki so jih tisti dan naši Lahom vzeli in na Dunaj peljali, je nezabiti kanon najpoprej zajet bil od 4 strelcev 37. batalijona in enega pešca, o katerih »N. Fr. Presse« piše, da so bili mladi junaki večidel Slovenci, pešec je bil Magjar. Tako tedaj je že prva bitka bila slavonosna vojakom slovenskega naroda!«

Zopet eden naših! »Karnisch-Julische Kriegszeitung« piše: Junak, katerega hrabrost in vzorna vztrajnost je res značilna za izborni duh naših čet, je četovodja Janez Zornik. Na izvrsten, junaški način je držal izredno važno opirališče proti dvajsetkratni premoči. Čeprav od sovražnika obkoljen in za hrbtom ogrožen, je pričel boj. Zornik, na čelu svojega voda, se vrže nad osovražnega nasprotnika in ga premača. Edino le vsled junaštva Zornikovega je bilo mogoče odbržati za nas tako važno opirališče. Zornik je odlikovan z zlato hrabrostno svetinjo.

Ranjen je bil na severnem bojišču vojni kurat č. g. J. Golec. Bil je na ruski fronti zadet in zasut od granate. Zdravi se v Mariboru. Sedaj ima že dvojno odlikovanje: duhovski križec in kolajno, ki se zove »signum laudis« (znamenje pohvale).

Za vojnega kurata v rezervi je imenovan duhovnik lavantinske škofije č. g. Alojzij Rrezman, pri 26. dom. p.

Junaški Gorenjec. Četovodja Blaž Kaplenik, doma iz Cerkelj na Gorenjskem, je s svojim vodom navalil na jarek, katerega so bili sovražniki malo prej vzeli, vrgel sovražnika iz njega, ujel več Lahov in zaplenil dve strojni puški. Vrlega četovodjo čaka vsekakor primerno odlikovanje.

Slovenski duhovnik zadet od laške krogle. Na binkoštni ponedeljek je stal pred cerkvijo v št. Petru pri Gorici č. g. Anton Bratina, vikar v pok. Pogovarjal se je s št. Peterci o mrvi i. dr. Kar naenkrat prileti laški izstrelak, ki ga je smrtono varno zadel. Dekan dr. Knavs mu je takoj podelil zakrament sv. poslednjega olja; umrl je drugi dan v Gorici. Izstrelak je ubil še pet drugih oseb, 15 oseb pa ranil. Pokojni A. Bratina je bil rojen leta 1867. Zadnja leta je služboval v Doberdobi in v Kostanjevici. Nedavno je stopil v pokoj.

Nadporočnik-avditor dr. Anton Defar je bil na tirolski fronti težko ranjen (odnesel mu je granatni drobec mezinec na levi roki in težko ima zadeto koleno desne noge). En drobec je priletel v prsi in mu izžgal bluzo, a se je ustavil v denarnici, ki jo je nasil v bluzinem žepu.

Gosp. dr. Ivan Benkovič, državni in deželni poslanec, je imenovan za nadporočnika-avditorja.

Nagla smrt. Umrl je 8. julija popoldne nenadoma od kapi zadet stavbni nadsvetnik inženir Franc Pavlin, predstojnik stavbene odelka kranjske deželne vlade.

Vojno obhajilo otrok. Sv. oče Benedikt XV. je naročil, naj bi otroci po vseh škofijah dne 30. julija (na dan druge obletnice svetovne vojske) slovesno pristopili k sv. obhajilu, in sicer v namene sv. očeta.

Nevtralnost sv. očeta Benedikta XV. Zdaj, ko se iz razvalin med obupnimi klici poraja nov čas, se vendar neomajno dviga tisti prestol, ki je zidan na trdno skalo, stoji trdno in krepko tisto kraljestvo, ki ni

od tega sveta, pa je vendar tudi za ta svet; papeštvo. — Nepristranost ali nevtralnost papeževa pomeni pač več, kakor nevtralnost drugih posvetnih držav. Med vsemi poglavarji nevtralnih držav je papež najbolj nevtralen; kajti njegova nepristranost ni le zunanja, marveč tudi notranja. Zunanja nevtralnost drugih držav je v tem, da se naravnost ne udeležujejo vojske, pač pa ali imajo do vojskojočih se držav gorke simpatije, ali jim pa tudi v mislih in željah niso naklonjene. Drugače papež. Sv. oče ima enako ljubezen do vseh, naj govore katerikoli jezik, njegova višjepastirska skrb se razteza na vse narode. Njegove simpatije niso nikdar na strani vojskujoče se stranke kot take, pač pa vsikdar pri oni stranki, ki se bori za pravičnost; kajti kot učitelj in varih resnice se mora zanjo tudi potegovati, pri tem pa ne išče ne časnih ali zemeljskih koristi, ampak to ravnanje mu zaukazuje nad vse časne interese vzvišeno stališče namestnika Kristusovega. — Kljub temu se širijo okrog globna sumničenja, da drži z entito in druge take neutemeljene in popolnoma neresnične trditve. Namen ljudi, ki na tak način izpodkopavajo veljavo in čast svetega očeta, je očividno: vcepiti dobrim ljudem sovraštvo do namestnika Kristusovega in s tem do svete Cerkve same. Toda laž ima kratke noge. Ugleda svetega očeta in njegove veljave, ki se je tekem sedanje vojske vsestransko utrdila, taki škodljivci ne bodo porušili.

Sv. oče in naši vojni ujetniki v Italiji. »Reichspost« prinaša avtentično poročilo: Po veliki noči so cerkvenemu državnemu tajništvu škofje vseh ujetniških taborišč v Italiji poročali, kako so imeli vojni ujetniki priliko o velikonočnem času slišati pridige v domačem jeziku in prejeti sv. zakramente. Med velikonočjo in binkoštni jih je 90 odstotkov opravilo velikonočno dolžnost. Ujetnikom drugih ver so radi dovolili, da so se udeležili praznovanja in skromne pogostitve katoliških vojakov. Dunajski nuncij kardinal grof Scapinelli je moral sv. očetu poslati načrt za molitvenike v vseh jezikih monarhije, da jih natisnejo v vatikanski tiskarni in razdele med ujetnike. Dušno pastirstvo je sedaj enotno urejeno; za vsako narodnost pride v slučaju potrebe jezika zmožen dušni pastir iz Rima. Papež kaj rad na rob v pismih na vojne ujetnike napravlja opombe in tako ima marsikateri avstrijski vojni ujetnik lastnoročno pisavo svetega očeta.

Vojna pobožnost. Na binkoštni ponedeljek se je vršila v Ljubljani procesija s podobo svetogorske Matere božje za srečen izid vojske in zmagoslaven mir. Udeležilo se je pobožnosti na tisoče vernikov. Sprevod je vodil ljubljanski knezoškof.

Dar generalnega polkovnika dr. Bo-roevića pl. Bojna zagrebškemu nadškofu. Poveljnik jugozahodne armade, dr. Bo-roević pl. Bojna je poslal zagrebškemu nadškofu dr. Bauerju po stotniku Dragotinu Cvitković italijansko 28-cm granato in lastnoročno pismo, kot znak njegovega spoštovanja do nadškofa in v spomin na ta veliki čas. Ta krogla je največjega kalibra, ki jo je doslej izstrelil Italijan proti našim postojankam; visoka je 80 cm in tehta 425 kilogramov. Granata je padla dne 28. decembra 1915 na Sveto Goro, ali ni eksplodirala. S kolodvora v nadškofijsko palačo

jo je preneslo pet vojakov. Ta krogla-velikanka ima ugravirano v sredi: »1915-1916. Prijatelju, od poveljnika soške fronte Bo-roeviča« in dalje spodaj je ugravirano: »Sv. Gora, 28. decembra 1915.«

Šrapneli kot nabiralniki. V Ljubljani so postavili tri nabiralnike za »Rdeči križ«, za vojnopomožni urad c. kr. notranjega ministrstva in za vojnooskrbni urad vojnega ministrstva. Nabiralniki imajo obliko in velikost šrapnelov, kakršne mečejo 30·5-cm možnarji. Vsak ima napis: »Prosim 2 vinarja!«

Granata rešila vojaku življenje. Izredni dogodek, da je granata rešila vojaku življenje, namesto da bi ga bila ranila ali ubila, se je pripetil na bojnem polju pri Vauxu. Sin policijskega stražnika Fahrenbacha v Landshutu na Bavarskem je zašel v bitki pri Vauxu v močvirje. Kljub vsemu naporu in trudu se je pogrezal bolj in bolj, tako da je čez dve uri izgubil vse upanje na rešitev. Tu je padla prav blizu njega granata, ki je vrgla vojaka z močvirjem vred kvišku. Vojak je izdubil zavest, ali kmalu so ga našli njegovi tovariši in ga spravili v bolnico, kjer se je pokazalo, da je bil le na rokah lahko ranjen.

Latinsko geslo Hindenburga. Nekemu vseučiliškemu profesorju, ki je s Tacitovimi besedami Arminiju pozdravil Hindenburga, je maršal odgovoril: *Mentem bello, cor regi, sanguinem patriae, gloriam Deo.* (Razum vojski, srce kralju, kri domovini, čast Bogu.)

Umrli ob mrtvaškem govoru. Generalni polkovnik pl. Moltke je umrl v Berlinu 18. junija na srčni kapi, ko je končal govor o pokojnem maršalu baronu pl. Goltz.

Angleški letalci so vrgli te dni venec, spleten iz svežih cvetk, s črnim trakom, ponesrečnemu letalnemu nadporočniku Immelmannu. Napis slove: »Vržen 30. junija 1916 nad gradom F. nadporočniku Immelmannu v spomin hrabremu in viteškemu sovražniku.«

Toča in nevihte. V zgornji Italiji je strašna toča ponekod uničila vse pridelke po polju. — Dne 5. julija so bile po raznih krajih, tudi na Kranjskem, hude nevihte z velikimi viharji. Mnogo škode so napravile na Češkem. Grozen ciklon je razsajal 10. julija v Dunajskem Novem mestu. Na stotine oseb je bilo poškodovanih in mnogo mrtvih; celi deli mesta so razdejani. Isti dan je bil tudi v Lincu hud vihar. — Na polju nam je Bog večinoma prizanesel z nesrečami, tako da se bo žetev povsod dobro obnesla.

Požar. 10. junija je pogorelo v Brusnicah na Dolenjskem sedmim gospodarjem vse imetje. Škode je do 50.000 K. Zažgal je otrok.

V Ljubljani so izšle »Slovenske vojaške narodne pesmi«. Za moški zbor priredil Fr. Marolt. Cena v platno vezani knjižici 1 K 80 vin., kartonirani 1 K 50 vin. Dobé se v vseh knjigarnah. Ker so vse pesmi narodne, jih bodo naši fantje povsod lahko prepevali, zato zbirko najtopleje priporočamo. Lepa pesem vedri duha in je najlepša zabava posebno našim vojakom!

Ksaver Meško:

Usmiljenje.

»Kaj prinesem pred Gospoda Boga?« se je vprašal Pavel Zemljan večkrat že v prejšnjem življenju. »Ubog, kakor sem, hlapec, kaj pa morem dobrega storiti? In še te molitvice, kar jih opravim, koliko jih pa je? Ko pa je toliko dela! In kadar molim, ob večerih, po končanem delu, glej, saj ti zadremlem sredi molitve. Niti ne vem, kdaj in kako. Kaj pač poreče Gospod Bog, ko pridem tako prazen pred Njega?«

Tako je Pavla že v prejšnjem življenju večkrat hudo zaskrbelo to vprašanje, posebno kadar je pomislil na smrt in na večnost. Še huje ga je zaskrbelo, ko je moral tudi on zapustiti gospodarjev dom in je moral v službo najvišjega gospodarja v deželi, v cesarsko službo.

»Kaj, če padem? Če prileti krogla, in pri priči izdihnem? Če me raztrga granata, še preden se bom mogel še enkrat pripočiti Gospodu Jezusu in njegovemu usmiljenju?«

Če ga je že tedaj tako hudo skrbelo, kako ga ne bi zdaj, ko leži v bolnišnici s prestreljenimi prsi! Hudo, silno hudo ga skrbi. Komaj sliši, ako ga vpraša strežnica, želi li česa, se počuti li že kaj bolje? Ali ako ga povpraša s slabotnim, tihim glasom sosed — vsepolno postelj je naokoli in na vseh leže težko ranjeni — kako da se mu kaj godi, ali ga zelo boli, ali če želi morda cigareto, koliko da je že ura, kdaj da bodo pač zdravi in bodo mogli spet iti v vojni metez?

Komaj sliši, ne odgovarja večinoma tako ne. Leži tiho, gleda v strop, diha težko, naglo, in misli, venomer misli:

»Kaj mi je vse to? Kak pomen ima vse to? Pomena bi bilo zame le, če bi imel kaj dobrih del. A hudo je, ker jih nimam. Le slaba imam: Jezil sem se, rohnem, še klel! Kaj bo, ako bo res treba stopiti pred Gospoda Boga?«

Težko čaka, da pride spovednik, ki je prosil zanj. Mnogo bi mu imel povedati, mnogo ga povprašati. In ko je popoldne prišel, mlad mož, resnega, a na prvi pogled blagega in sočutnega obraza, kako se je razveselil!

»Vse mu povem, vse mu potožim. Morda me more malo potolažiti. Morda mi pomore s svojo besedo in s svojo molitvijo, če res pride ura, in bo treba stopiti pred Večnega Sodnika.«

Dolgo sta govorila. Pa je Pavel vedno odkimaval.

»Ko pa ničesar nimam, ničesar dobrega, nikakega zaslužnja! Huda bo!« je ugovarjal nekajkrat spovedniku napol glasno. A ta mu je prigovarjal dalje, šepetaje, a z besedami polnimi ljubezni, polnimi bogate, prepričevalne tolažbe.

Ko je po dolgem govorjenju sem in tja, po dolgem ljubeznjivem prigovarjanju naredil spovednik križ čezenj, se je Pavlu svetilo vse obličje.

»Torej to, že edino to me more zveličati?« je govoril še, ko se je duhovnik že poslavljaj. Bil je, kakor je vse kazalo, še z vsemi mislimi pri spovedi.

»Gotovo, prijatelj gotovo! Le zaupajte!« mu je, srečno se smehljaje, pritrjeval spovednik. »Blagor usmiljenim, ker bodo dosegli usmiljenje!«

In ko je odšel, se mu je še svetilo vse izmučeno lice. Misli je venomer ene in iste lepe misli: »Torej že edino to! Eno delo usmiljenja ne more rešiti! Da sem postregel tisti ubogi bolnici in tistim lačnim črvičem! Kako ji pa ne bi, moj Bog! Recimo, da bi ležali bolni moja rajna mati, Bog jim daj dobro. Mi otroci pa napol goli okoli njih, lačni kakor mladi volcje in ne skorjice kruha v hiši. Okoli in okoli pa vojna, samo strašno grmenje topov, sami požari, sama kri in sama neusmiljenost, samo divjaštvo. Pa bi prišel človek v hišo, bodisi še tako tuj človek, bodisi še tako divji, in bi nas videl. Ali bi bilo mogoče, da se nas ne bi usmili? In če sem se jaz usmilil tiste bolnice in tistih gladnih, od strahu in mraza trepetajočih otročičev, in sem postregel bolnici, dal jokajoči deci, kar sem imel pri sebi, je li res mogoče, da mi je zaračunal Bog to tako visoko? Da bi mi zaradi tega dal slavo nebeško? O Bog! — Vesel sem bil, ko sem videl hvaležnost v očeh tiste trpeče žene, ko sem videl veselje in srečo otrok, ker so dobili vendar enkrat spet kruha. A kaj je tisto veselje v primeri s sedanjim, ko verujem in čutim, da mi je to moje malo usmiljenje prisluzilo neskončno usmiljenje božje! O Bog, potolažil si me v svojem velikem usmiljenju, ne zavržeš me v svoji neskončni milosti! Tvoj namestnik mi je rekel tako ...«

Vse shujšano lice mu sije od sreče. Iz oči, uprtih pobožno in zamaknjeno navzgor, kakor bi že videl nad seboj nebesa odprta, mu seva velika sreča. Komaj še čuti bolečine ob misli: »Glej, dovolj bo za nebesa. To eno dobro delo, izvršeno sredi grozot in krvi, mi jih odpre. Kaj mi je sedaj, če umrem v prihodnji uri? Božje usmiljenje mi je zagotovljeno, nebesa so moja ... O Bog, kako si ti usmiljen usmiljenim, kako si dober, dober ...«

Boj bogokletstvu!

V četrti številki našega lista piše neki vojak med drugim: »Žalibog, da se tudi tukaj v jarkih najde več takih, ki ga (Boga) taje in preklinjajo. Posebno Italijani kolnejo, preklinjajo Mater Božjo in vse, kar je božjega, da je grozno slišati. Obžalovanja vredni so tudi nekateri suroveži drugih narodnosti, ki ne razumejo ne besede italijansko, preklinjati italijansko pa znajo.« Žalostna skušnjava zadnjega časa nam kaže, da se pri nas splošno kletvina vedno bolj širi. Otročaje pri osmih, desetih letih slišiš, kako se ti pridusi ali kliče hudiča, da se strmeč ozreš okoli sebe, odkod prihajajo ti glasovi. Najbolj nas pa boli v srce, da se med našim vojaštvom širi doslej pri nas še povečini nepoznano bogokletstvo.

Nekateri trde, da Slovenci prave kletvine sploh nimamo. No, tako nedolžni v tem menda nismo, lahko pa rečemo, da smo vsaj Boga, Marijo, svetnike in svete reči dozdam v kletvi pustili pri miru. In zdaj naj pride še to? Bogokletstvo naj bo torej sad vojske, te grozne božje šibe? Mesto, da nas poboljša, mesto, da nas nauči spoznavati ostro božjo pravičnost, mesto, da se naše srce pretrese groze pred strašno sodbo Gospodovo, naj sedaj Boga preklinjamo, naj takorekoč naravnost izzivamo »strašno maščevalno roko Najvišjega?«

Ali si že kdaj trezno pomislil, dragi moj, če si klel Boga ali božje reči, kaj se to pravi? Brzkone še nikoli. Če imaš le še nekoliko žive vere, te mora biti groza že same take misli. Preklinjati njega, ki je Gospod nebes in zemlje, ki je tvoj Stvarnik in Odrešenik, od katerega imaš vse, prav vse, ki ti na migljaj lahko vzame vse, tudi življenje! Njega, Najsvetejšega, ki ravno v teh časih tako živo občutimo njegovo ostro pravico! Njega, ki je edini v teh težkih dneh naša pomoč in naša nada! Njega, ki te bo enkrat strogo sodil, morda kmalu!

Če popolnoma vedoma kolneš Boga in božje reči, storiš smrtni greh, grozno hudobijo. Bogokletstvo je prava satanska zlobnost. Satan, ki je na veke zavržen izpred božjega obličja, preklinja Boga in nebo v svojem onemoglem srdcu.

Preklinjali in zasramovali so Boga, Sina božjega, visečega na križu, hudobni farizeji, veliki duhovni in pismarji. Tem torej hočeš biti podoben tudi ti, ki te je odrešil Sin božji v groznem trpljenju na Jesu sv. križa? Preklinjaš Njegovo presv. Ime, sv. hostijo, njegov sv. križ, sv. zakramente! Njega, »ki mu je dal Bog ime, ki je nad vsa imena, v katerem se priklanjajo kolena teh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo!« (Fil. 2, 9—10.)

Že sama pamet, kajne, se ti ustavlja, da bi se spozabil tako daleč in preklinjal Gospoda, svojega Boga. A veš tudi dobro, kaj pravi izrecna božja postava: »Ne imenuj po nemarnem božjega imena!« Med strašnim gromom in bliskom je dal Gospod svoje zapovedi v svarilen opomin, kako strašno bo kaznoval tistega, ki bo kršil njegovo postavo; v skalno ploščo jih je začrtal, da bi si jih tudi mi neizbrisno zapisali v svoje srce. Kratko in odločno prepoveduje druga božja zapoved, skruniti božje ime. Izraelcem je bilo po božji postavi celo prepovedano, izgovarjati pravo božje ime »Jahve« (= »On je«). Izgovoriti ga je smel le veliki duhovnik v svetišču. Zato beremo v 110. psalmu: »Sveto in strašno je Njegovo ime.« Grozne kazni je zažugal Bog vsem bogokletnežem. V stari zavezi beremo v izraelski zgodovini (Mozesova 3. knj., 24. pogl.), da je nekdo klel božje ime. Ljudstvo ga zgrabi in pripelje pred Mozesa. Ta ga ukaže vreči v ječo, dokler mu Gospod ne razodene, kaj se naj zgodi z njim. In »Gospod je govoril Mozesu in mu rekel: Pelji bogokletneža pred šotorišče in vsi, ki so slišali (bogokletstvo), naj položijo nanj svoje roke in vse ljudstvo naj ga kamenja. In govori Izraelovim sinovom: Človek, ki Boga preklinja, naj nosi svoje hudodelstvo. In kdor preklinja Gospodovo ime, naj smrti umrje . . . In pripeljejo onega, ki je Boga preklinjal, izven šotorišča in ga kamenjajo.« Tako grozna je ta hudobija v božjih očeh!

Očitne božje kazni so zadele skrunilce božjega imena in svetih reči. Faraon se je norčeval nasproti Mozesu in Aronu: »Kdo je Gospod, da poslušam njegov glas in izpustim Izraelce?« Ko je udaril za Izraelci preko Rdečega morja, ga je zažgnilo morje ter ga pokopalo v valovih z vso njegovo vojsko. — Asirski vojskovodja Holofernes je zasramoval Gospodovo ime. Zadene ga nenadna smrt: junaška Judita mu odseka spečemu glavo. — Strašna je bila

božja kazen, ki je zadela bogoskrunskega sirskega kralja Antioha. Segnil je pri živem telesu, črvi so mu razjedli njegovo meso. »Prokleti bodo, kateri Te zaničujejo in vsi bodo obsojeni v pogubljenje, kateri Te preklinjajo,« je govoril stari Bogu vedno zvesti Tobija. O bogokletnežih veljajo besede psalmistove (ps. 108, 18): »Ljubil je prekletstvo, zato naj pride nadenj; blagoslov mu ni všeč, naj bo torej daleč proč od njega. Oblekel je prekletstvo kot oblačilo, ki je prodrlo v njegovo notranjost kot voda in kakor olje v njegove kosti.«

Zares! Kaj imaš pričakovati pri svojem delu in opravi, ako se takoj ujeziš, če ti ne gre vse po volji, preklinjaš, da, kolneš celo Boga, Mater božjo, svetnike . . . Ni čuda, če ti vse nagaja in se ti vse spriti podira. Uresničujejo se nad tabo besede sv. pisma: »Ako nočete poslušati in paziti na to, do bi poveljevali moje ime, govori Gospod vojnih trum, bom poslal nad vas uboštvó in bom prekel vaš blagoslov.«

Mesto božjega blagoslova pride nad te božje prekletstvo, prekletstvo nad vse tvoje delo! Pa praviš: »Ne morem pomagati! Tako me pograbi jeza, da moram preklinjati.« To ni res, da ne moreš pomagati. Človek si, kakor so drugi. Ali vsi preklinjajo? Premağajo se, udano potrpe pri svojem delu, v križih in težavah, v trpljenju, bolečinah, ranah . . . Res, hudo ti je, tako hudo morda, da ti jemlje razum in se te loteva obup. Pomisli na Gospoda v njegovem groznem trpljenju! On ni klel, ampak molil in blagoslavljal. Misli nanj, vzdihni k njemu in lažje ti bo! Pomisli, kakšno plačilo te čaka enkrat za vse to, kar udano pretrpiš! Povej mi odkrito: ali ti je kaj lažje, če se znašaš nad Bogom in ga kolneš? Ali si potem bolj potrpežljiv, bolj miren in zadovoljen? Priznaš mi, da je ravno nasprotno res.

V začetku omenjeni dopisnik piše: »Najdejo se tudi pri našem polku taki vojaki, ki so na straži s puško na rami, v drugi pa drže in molijo sv. rožni venec. Kakor se prepričujem vsak dan, so vedno srečnejši zadnji kakor pa oni bogokletneži. Oni z rožnim vencem znajo vedno pogumneje prenašati vse križe in težave kakor pa tisti, ki se za vsako malenkost jeze in kolnejo.« Naravno: težave in nadloge imaš že itak; če se pa jeziš in preklinjaš, imaš novo nevoljo in nadlogo, trpljenje in bridkosti si le množiš in tako prideš iz dežja pod kap. In reči si moraš pri vsem tem in priznati: »Sam sem si vzrok; prav mi je! Mesto da bi se vadil v potrpežljivosti, si nakladam sam po lastni nespameti nove nadloge.« Ako veš, da si trpljenja in težav nisi sam kriv, si v najhujših slučajih lahko miren. Misliš si: »Bog mi to pošilja, on že ve, zakaj. Vse udano sprejemem od njega.« In tako se kmalu potolažiš. Kdor pa se jezi, kolne Boga in vse, kar je svetega, s čim naj se tak tolaži? Boga preklinja, neumnež, in njega dolži, ko si je sam vzrok, da ne more prenašati trpljenja!

Tako ravna in tako se mu godi, kakor beremo v Skrivnem razodenju (16, 11), kjer so popisane božje kazni nad hudobneži: »Preklinjali so Boga vsled bolečin in svojih ran in se niso spokorili od svojih del.«

Ena glavnih vojaških čednosti je srčnost in neustrašen pogum.

Prav malo srčnosti in poguma razodeva tisti vojak, ki ne zna mirno prenašati težav, ki so združene z njegovim stanom. »Vztrajnost do konca!« to je geslo našim četam. Da, vztrajnost povsod. Če ta odpo-ve v trudih in naporih, je vse izgubljeno. Kakšno vztrajnost pa kaže vojak, ki se za vsako malenkost togoti in preklinja svojega Stvarnika? To je obupna malosrčnost, sramotna za pravega vojaka.

Kajne, dragi moj, kar gnusi se ti ta hudobija po tem, kar sem ti povedal. Priznaš tudi, da se bogokletstvo prav malo strinja s tvojim stanom in opravi. Ne, kleti Boga, preklinjati božje reči, preblazeno Devico, svetnike, tega nikoli nikdar! Mogoče si se kdaj v tem spozabil, morda si celo zabredel že daleč, daleč . . . Skleni odločno in moško: Nikdar več! Odvaditi se hočem, naj stane, kar hoče! Da, proč s to nesrečno navado, dragi moj, dokler je še čas. Kaj bo, če te doleti nenadna smrt in boš moral stopiti pred obličje Onega, ki si ga tu na zemlji preklinjal. da te tudi On prekolne in zavrže na veke? Splošno je znano, da imajo najgrše bogokletne izraze Italijani. Kar imamo mi grših kletvin, smo jih po večini dobili od tega svojega soseda. V najhujšem boju smo zdaj s tem sovražnikom, pa naj se učimo od njega še preklinjati Boga, Marijo . . . ?

Dragi slovenski vojaki, moške in mladeniči! Vemo, da jih je med vami velika večina, ki se s studom obračate od te nesrečne navade in vas je groza, če slišite take kletvine, kaj šele, da bi sami preklinjali Boga in svete reči. A to ni dovolj! Poskrbite, da se ta hudobija nikjer ne razpase med našimi vojaki in kjer se je ukoreninila, da se temeljito iztrebi. Bogokletneža najprej resno posvarite in mu dajte tole prebrati ali ga pa sami poučite. Če pa to ne pomaga, ga naznanite svojemu poveljniku. Naše postave, civilne in vojaške, so, hvala Bogu, v tej reči še dovolj stroge in prav je, da se tak surovež prav pošteno kaznuje. Bodite v tem odločni in junaško se postavite za božjo čast! Bogokletstvu brezobziren boj!

Končno, dragi vojaki, vam še posebno priporočam: Kličite v stiski in nevarnosti, v ranah in trpljenju radi zaupno in pobožno presveto ime božje, kličite na pomoč preblazeno Devico in svetnike božje! S tem ne delate nečasti božjemu imenu, ampak ravno nasprotno: Zagotovljena vam je potem pomoč Najvišjega, njegovih angelov in svetnikov, zlasti varstvo nebeške Gospe vselej in povsod v veselju in žalosti, v bridkostih in trpljenju, v življenju in smrti! In ko nam bodo ugašale naše oči, ko nam bo smrtni znoj zalival hladno čelo, tedaj smemo upati, da bodo šepetale naše obledele ustnice v blaženem miru in sladkem upanju presveta imena Jezus, Marija . . .

Sedem mesecev med Rusi.

(Resnična povest izza ruske invazije v Galiciji. — Piše Vid Ambrožič.)

I.

Zaostali

Zgodba, ki Vam jo hočem pripovedovati, ni morda kaka izmišljena »Robinzo-

nada«, ampak je kakor čudna, tako tudi resnična od konca do kraja. Zapisal sem jo natančno tako, kot mi jo je pripovedoval moj prijatelj in sobojevnik Jože P., glavni junak te povesti, ki je na svoje lastne oči videl in doživel vse, kar tukaj pripovedujem.

Bilo je nekako okrog sv. Martina 1. 1914., ko je naš polk po 21 dnevni, hudi bitki pri Volčji dolini blizu Novega Mjasta dobil povelje, naj se umakne. V tej bitki, ki se šteje med najhujše v sedanji svetovni vojni, sem bil tudi jaz. Grozot teh enainvajsetih dni ne bom popisaval, saj jih je še nekaj, ki so jih sami na svoji koži okusili. Omenim le en slučaj, kako so tukaj Rusi razsipali municijo.

Majhen jelkov gozdič, v katerem so slutili rezerve, so tako sesuli, da ga razven par okleščanih debel sploh ni ostalo nič. Naši so ga krstili »Totenwald«, »mrtvaški gozd«.

Neko popoldne torej pride povelje, naj se umaknemo. Hodili smo celo noč in se ustavili šele drugi dan v precej veliki vasi Reptiče. Tukaj smo se nastanili po hišah in trudni, kakor smo bili, smo kmalu sladko pospali. In tu je junaka naše povesti zadela nesreča, ki je bila zanj tako usodna.

Truden zleze na neke svisli in tam v slami sladko zaspil. Ko pa se zjutraj zbudi, — mračno je še bilo — stopi predaleč in pade na trda tla na skedenj. K sreči se ni preveč poškodoval, le noga ga je malo bolela. Mislil je, da bo prešlo samoposebi, toda, ko je bilo treba iti naprej, ni šlo pri najboljši volji. Gre k zdravniku, a ta ga nažene, češ da, po vojaško rečeno, »švinda«, in da zdaj, ko gre vse nazaj, ni časa in prostora za take reči, da bo že bolje. No, drugi dan pri odhodu poskusi tudi naš Jože, če bo šlo. Res je šlo, čeravno z veliko težavo. Revez je zaostajal vedno bolj, kajti noga je čezdalje bolj otekala in bolela, da slednjič ni mogel pri najboljši volji več naprej. Polk je odšel dalje in ubogi Jože je ostal sam na cesti. Kaj početi? Počakati hoče, mogoče je zadaj še kaj trenja, ki ga mogoče vzame na voz. Kmalu pride neka sanitetna kolona, toda vozovi so bili tako prenapolnjeni z bolniki in ranjenci, da ga pri najboljši volji niso mogli vzeti s seboj. Potolažili so ga, da pride še kakšen drug voz, ki ga popelje s seboj. In res je kmalu prišel. Usmiljeni voznik ga vzame na voz, toda Jože se ni dolgo vozil. Kmalu je prijezdil neki častnik in ga pogнал doli, češ, da mu ni nič in da se voz s tem obremenjuje in ne more tako hitro naprej. On mora gledati, da pride še danes v P. in da se silno mudi. Hočeš, nočeš — moraš! Ubogi kruljevi Jože zleze doli in spet čaka ob cesti na drugi voz. Čez dolgo časa pride par voz, in Jože, ne da bi kaj vprašal, skrivaj zleze na enega. Ni pa se vozil več kot dobro uro, ko ga zasačijo in neusmiljeno vržejo doli. Vse prošnje ne pomagajo nič! Rusi so bili že za petami in z voz so morali zložiti vse nepotrebne reči, da je šlo laže in hitreje dalje. Jože je ostal ob cesti sam, zapuščen v groznih skrbeh in strahu pred ujetništvom. Čakal je, če pride še kje kak zaostali voz, a nobenega več ni bilo! Le par huzarjev je še v najhujšem galopu pridirjalo mimo in potem ni bilo živ duše več. Kaj hoče storiti ubogi kru-

ljec? Počakati kozakov, da ga zaberejo ali celo umore?

Poskusi vstati. Opiraje se na puško, je šlo počasi dalje. K sreči zagleda nedaleč ob cesti vas. Do smrti utrujen pride do prve hiše, raztrgane gališke halupe in gre notri. Raztrgana, postarna ženica ga vpraša, kaj želi. Toda, to je bil križ! Žena je govorila samo poljsko, a on ni znal nič drugega kot nemško. Doma je namreč iz Gradca in ker je bil še komaj par mesecev v Galiciji, ni znal razen par slovenskih besed, ki jih je vjel pri »Janezih« in par najnavadnejših poljskih izrazov, kot hljeb, vodá itd., nič drugega kot svojo nemščino. K sreči pride v hišo še neki drugi zaostajalec. Ta pa je bil že bolje podkovan v gališkem jeziku, kajti hitro je razodel ženici, kaj da bi rada oba: kaj za jesti in prenočišča. Dobra žena takoj prinese nekaj črnega hleba in krompirja. Ko se najesta, jima nastelje slame, na kateri sta sladko zaspala.

Drugo jutro na vse zgodaj se oni drugi odpravi naprej, a Jože pri najboljši volji ni mogel nikamor, zopet je ostal sam. Od žene je izvedel, kolikor je razbral iz posameznih besedi, da je revna in da ima tudi moža v vojni, da je naša »vojska« že včeraj vsa »pojihala« nazaj in da se boji, da skoraj pridejo »Moskali«. Tesno mu postane pri srcu. Kaj bo, če ga dobé? V Sibirijo, če še ne kaj hujšega! In kako se naj reši, ko pa ne more naprej?

Tako sedi ubogi mladenič dobro uro pri mizi in premišlja svoje žalostno stanje. Naenkrat zapazi skozi okno na cesti kozake. Dasiravno jih ni še nikoli videl, vendar jih je takoj spoznal. Kdo pa naj bi bili tuji jezdec drugi kot kozaki? Izgubljen je, če se jim ne umakne. Gotovo bodo preiskali vas, ker pri brzem »Rückzugu« zmeraj kdo ostane zadaj. In kam naj se skrije? Človek v takem položaju vse hitreje in bistreje misli. Tako tudi on. Svoje stvari skrije brž v staro skrinjo, kajti tornistra in puška ga lahko izdasta. Sam se ni imel časa skriti. Kozaki so bili že v vasi in so že poskakali s konj. Bilo je kakih deset mož s častnikom. Spoznal ga je takoj po srebrnih naramnicah. Ne da bi dolgo pomišljal, skoči oblečen, kot je bil, v posteljo ter se zagrne z odejo do vratu. V strahu čaka, kaj bo.

Kozaki prislone svoje dolge sulice k zidu. Nekaj jih stopi v hišo, nekaj pa se jih razgubi po vasi. Žena je bila vsa prestrašena. Sama ni vedela, kaj naj stori. Prvo, kar so izpregovorili kozaki, je bilo vprašanje, če ima »panna« kaj hleba. Žena, vesela, da jo puste živo, teče v shrambo ter jim brž prinese kruha, mleka in krompirja. To troje in še zelje zraven je sploh vsa hrana Galicijanu. Da bi bil kaj drugega jedel, sploh nisem nikoli videl. Kozaki se lepo komodno vsedejo za mizo, odlože svoje kosmate čapke in začnejo z velikim tekotom jesti. Videlo se jim je, da so lačni. Za našega Jožeta, ki je ležal poleg njih na postelji in jih s kolikor mogoče mirnim obrazom gledal, se ni zmenil nihče. Vsi so mislili, da je kateri domačih, ki je bolan in mora ostati v postelji. Zato se ni nobenemu kozaku niti sanjalo, da jih opazuje pri njihovem delu avstrijski vojak.

Ko se najedo, si zapalijo vsak svojo »papiroso« in se jamejo živahno razgovarjati. Nato vstanejo in — nekaj neverojetnega — vprašajo, kaj južina stane. Ko je

prestrašena ženica, vesela, da ji niso nič žalega storili, zatrdila da nič, izvleče njih »starši« (desetnik) srebrn rubelj iz žepa in ga stisne v roke presenečeni »panni«. Nato zasedejo svoje konje in oddirjajo dalje.

Ko potihne šum po vasi, izleze Jože počasi in previdno izpod odeje. Kaj mu je zdaj početi? Eni nevarnosti je srečno ušel, ali kaj pomaga to? Vsak trenutek lahko pridejo novi oddelki, ki ga ujamejo. Odrežan je od naše armade, nahaja se sredi sovražnikov. Ujet? Ne! Dokler ga še kozaki ne drže v svojih rokah, je še zmeraj upanje, da na kakšen način zopet pride k svojim četam.

Prvo, kar je bilo najbolj potrebno, da se tej nevarnosti ogne, je bilo, da si pre-skrbi civilno obleko. Popraša ženo in res mu ta prinese obleko njenega moža. Hitro se preobleče. Toda kako je izgledal v čudni gališki opravi! Sam sebe bi skoraj ne bil spoznal. Bele, ozke hlače iz prtenine, na nogah raztrgane opanke in suknja, stkana iz neke bodeče dlake, prava gališka iznajdba! In povrh še raztrgan ovčji kožuh, ki ga Poljaki, moški in ženske, tako cenijo. Celo poleti sem jih videl v teh kožuhih. Nazadnje si natakne na glavo raztrgan slamnik, kakor pravi Galicijan! Le vse mu je bilo predolgo. Pravi lastnik obleke je moral biti precej večje rasti.

»Kakor strašilo v koruzi!« je dejal Jože, ko se je ozrl v ogledalo. »Živa duša me ne spozna!« Vojaško opravo, puško in sploh vse stvari, kar je imel s seboj, je zakopal v zemljo, da bi ga ne izdale; celo od fotografije in pisem od ljube mamicice se je moral ločiti, ker če bi ga slučajno kje zgrabili in našli pri njem stvari, naslovljene na njegov polk, bi ga lahko osumili vohunstva in ustrelili.

Vedno nove čete so se valile po cesti, kozaki in pehota. Pred njimi je bil varen, ker obleka ga je skrivala. Toda če ga kdo nagovori in on ne zna ne ruski in ne poljski! Tudi sosedov se je bal. Ta ali oni ga lahko naznani. Zato in ker mu je še žena prigovarjala, naj gre in ne spravlja s svojo navzočnostjo nje in njenih otrok v nevarnost, je sklenili iti odtod. Noga je bila v tem že malo boljša, vendar je še zelo težko hodil. Zato mu je žena svetovala, naj gre v bližnje mestece Rymanow, kjer je bolnišnica. Tam lahko ostane toliko časa, da ozdravi. Sama mu je obljubila, da gre z njim in prosi zanj. Drugo jutro se podasta na pot.

(Dalje.)

Priporočamo!

Molitvenik »Krščanski vojak«

je izšel v 5. izdaji. Zdaj ima tudi križev pot, in sicer nov, bolj primeren moški naravi; premišljevali ga bodo vojaki vsaj, kadar morejo biti pri sveti maši. Nova je tudi tretja maša, sestavljena iz liturgičnih molitev in beril za dan sv. obhajila.

V naznanilu prve izdaje je bilo rečeno, da se bo cena povišala šele po vojski, a takrat nismo mogli misliti, da bo te knjige šlo med ljudi toliko množina in da se bo nova izdaja tiskala v toliki draginji. Za zdaj smo dobili še dosti nizko ceno. Povečana in trdnije vezana knjižica se dobi po 50 vinarjev. (Zlate obreze dolgo ne bo, morda še do konca vojske ne.) Brezplačnih izvodov se v Ljubljani ne dobi več, ker je za

darovane izvode še čez dva tisoč kron nepokritega dolga. Po znižani ceni, in sicer po 44 vinarjev, te knjižice dobi, kdor jih naroči 50 ali več skupaj. Po isti znižani ceni jo dobé tudi tisti vojaki, ki morejo priti osebno ponje. Vojaki, kateri so z doma, jo najbolj gotovo prejmejo, če pišejo zanjo domačim. Pošilja se v dovolj trdi odprti kuverti z znamko 5 vin.

Dr. Rudolf von Andrejka: Slovenische Kriegs- und Soldatenlieder.

Naš odlični rojak, sin pisatelja knjige »Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini«, nas je presenetil s krasnim delom. Prevedel je v nemški jezik naše najlepše in najznačilnejše umetne in narodne vojaške in bojne pesmi. Zastopani so pesniki Prešeren (1 pesem), Vodnik (1 pesem), Gregorčič (6 pesmi), Aškerc (1 pesem), Jenko (2 pesmi) in Maister-Vojanov (2 pesmi). Narodnih je 12. Gospod prevajatelj si je pridobil s to knjigo neveljivih zaslug za naš narod. Tujec, ki bo čital te pesmi, bo nehote vzkliknil: Ljudstvu, ki ima tako poezijo, gre eno prvih mest med vsemi kulturnimi narodi! — S svojim krasnim prevodom je razkril gosp. izdajatelj lepoto našega umetnega in narodnega pesništva, a tudi bogastvo slovenskega jezika na pesniških podobah in izrazih. Tistim, ki nas doslej še premalo poznajo, pa je razodel Andrejka našo narodno dušo, vso živo prevzeto neomejene vdanosti in ljubezni do presvetlega vladarja in ljube Avstrije. Duša vsakega naroda se najbolj odkrito kaže v njegovih pesmih. In prav naše narodne, a tudi umetne pesmi tako živo izražajo ravno brezmejno zaupanje in zvestobo do cesarja in pristrčno ljubezen do domovine. Da, taki so naši možje in mladeniči — junaki »brez straha in trepeta«, kadar treba braniti dom in prestol, kakor nam jih slikajo naše pesmi. Zunanja oprema knjige je pri tako nizki ceni naravnost razkošna. Krasi jo 17 lepih slik, med njimi več barvanih, vse od naših domačih umetnikov (Gaspari, Koželj, Vurnikova). Našim vojakom, ki so zmožni nemščine, Andrejkovo knjigo najtopleje priporočamo. Mnogo lepih uric bodo užili pri nji; pokažejo naj jo tudi svojim nemškim tovarišem. Knjigo je založila »Katoliška bukvarna« v Ljubljani. Čisti dobiček je namenjen zakladu za invalide, vdove in sirote v vojni padlih. Ker ima delo tako plemeniti namen, naj bi si je pač omissil vsak izobražen Slovenec!

Koledar za avgust.

1. Torek: Vezi sv. Petra ap.
2. Sreda: Porcijunkula. Alfonz Ligv., šk.
3. Četrtek: Najdenje sv. Štefana.
4. Petek: Dominik, spoz.
5. Sobota: Marija Devica Snežnica.
6. Nedelja: 8. pobinkoštna. (Evangelij: O krivičnem hišniku.) Izpremenjenje Gospodovo.
7. Ponedeljek: Kajetan, spoz.
8. Torek: Cirijak, mučenec.
9. Sreda: Roman, mučenec.
10. Četrtek: Lavrencij, mučenec.
11. Petek: Tiburcij, mučenec.
12. Sobota: Klara, devica.

13. Nedelja: 9. pobinkoštna. (Evangelij: Jezus joka nad Jeruzalemom.) Hipolit in Kasijan, mučenca.
14. Ponedeljek: Evzebij, spoz.
15. Torek: Vnebovzetje Marije Device. (Veliki Šmaren.)
16. Sreda: Rok, spoz.
17. Četrtek: Liberat, mučenec.
18. Petek: Joahim, oče Marije Device.
19. Sobota: Ludovik Tol., škof.
20. Nedelja: 10. pobinkoštna. (Evangelij: O farizeju in cestinarju.) Bernard, opat.
21. Ponedeljek: Ivana Frančiška, vdova.
22. Torek: Timotej, škof.
23. Sreda: Filip Ben., spoz.
24. Četrtek: Jernej, ap.
25. Petek: Ludvik, spoz.
26. Sobota: Cefirin, papež.
27. Nedelja: 11. pobinkoštna. (Evangelij: Jezus ozdravi gluhonemega.) Jožef Kalas., spoz.
28. Ponedeljek: Avguštin, škof, cerkv. uč.
29. Torek: Obglavljenje sv. Janeza Krst.
30. Sreda: Roza Lim., devica.
31. Četrtek: Rajmund, spoz.

Sv. Lavrencij, dijakon, mučenec.

Za avgust vam podajamo življenje svetnika, ki sicer ni bil vojak, a je ravno vam vojakom prelep zgled žive vere in neomajnega zaupanja v božjo previdnost.

Sv. Lavrencij je ena najljubeznivejših prikazni iz prvih stoletij krščanstva. Zapiski o njegovem mučeništvu nam prelepo opisujejo njegovo junaštvo. Leta 258., dne 7. avgusta, so peljali na morišče častitljivega starčka papeža Siksta. Med mnogoštevilno množico ga je spremljal tudi ljubek mladenič, njegov dijakon Lavrencij. Ves otožen pristopi k svojemu duhovnemu očetu, rekoč: »Kam hitiš, oče, brez sina? Kam greš, sveti mašnik, brez diakona? Nikoli nisi imel navade, da bi brez služabnika opravljal sveto daritev. Kaj ti, moj oče, ni všeč na meni? Ali se ti zdim pre slab in premalo goreč? Poizkusi, če si si izbral vrednega služabnika, ki si ga postavljal, da deli kri Gospodovo?« — Sveti starček ga poljubi in mu odgovori: »Ne zapuščaj me, moj sin, toda ti si vreden večjega boja za Kristusovo vero. Mi kot starčki sprejemamo lažjo bitko, tebe pa kot mladeniča čaka slavnejša zmagá nad trinogom: čez tri dni prideš za menoj, služabnik z mašnikom.« Papeževe besede so se dobesedno izpolnile. Lavrencij je imel kot prvi dijakon v skrbi cerkveno zakladnico. Delil je po potrebi iz nje miloščino siromakom, vdovam in sirotam. Po Sikstovem naročilu razdeli med ubožce denar in vse dragocenosti, da bi ne prišle v roke poganom. Cesarjev namestnik, ki je vedel za cerkvene zaklade, pokliče Lavrencija predse in zahteva, naj mu izroči vse dragocenosti. Tri dni mu dá odloga, da zbere cerkveno premoženje. Lavrencij skliče vse reveže, vdove in sirote skupaj ter privede k njim cesarskega namestnika, rekoč: »Glej, to so naši zakladi, vzemi jih!« Ves razkačen ukaže oblastnik svetega mladeniča zgrabiti in mučiti na najgrozovitejši način. Pretepó ga po vsem telesu s šibami, razpno ga na natezalnico in ga žgó z gorečimi bakljami. Nato ga zapro v ječo. Drugi

dan si izmislí trinog še strašnejše muke. Lavrencija polože na železen raženj nad žerjavico in ga začno počasi peči. Toda sveti dijakon se blaženo smehlja in reče čez nekaj časa oblastniku: »Na tej strami sem že pečen. Ukaži me obrniti in pokusi. Cerkevne zaklade, ki jih iščeš, so že roke siromakov izpremenile v nebeske zaklade.« Hvalil in molil je v groznih bolečinah svojega Gospoda in tako izdihnil svojo dušo dne 10. avgusta leta 258.

Junaško obnašanje sv. Lavrencija, njegova neustrašenost in neomahljivo zaupanje v Boga naj tudi vas, dragi vojaki, krepča in tolaži v vseh vaših trudih in težavah! Nanj se ozri v svojih ranah, dragi moj, ž njim vred daruj Bogu svoje muke in bolečine!

Za kratek čas.

Ker je pozabil. Zdravnik (sanitejcu, ki trese bolnika): »Za božjo voljo! Kaj počnete?« — Vojak: »Pokorno javljam, gospod polkovni zdravnik! Možu sem dal zdravila, pa sem šele potem videl, da je na steklenici zapisano: »Pred uporabo dobro strestil!« Zato sedaj trem bolnika, ker sem prej pozabil pretresti steklenico.«

Sanje ob času vojske. Loteristovka (v knjigarni): »Prosim, ali imate take sanjske bukve, ki so v njih bombe, granate in šrapneli?«

Rešitev uganke »V zabavo« v 8. številki.

Tonček je najstarejši sam, torej obdrži izprva 3 krome. Nazadnje dobi 1 krono, Jakec in Francka pa vsak po 2 kroni.

DAROVI ZA NAŠ LIST.

Dr. Andrej Snoj 5 K; stolni kanonik Ivan Murovec 10 K; župnik Al. Pehani 5 K; Ivan Gorišek, Zgor. Ponikva, 8 K; kaplan Srečko Zulechner 6 K; diviz. župnik Rihard Zajc 20 K; eksp. Al. Hutter 10 K; župnik Josip Očepek 10 K; župnik Josip Čede 5 K; župnik Abram Anton 5 K; c. in kr. vojni kurat Jernej Hafner 20 K; kapelan Ignacij Omahen 5 K.

Izšla je deveta skupina razglednic:

„Vojska v slikah“.

Obsega te-le izvirne slike: »Soči« z nadvojvodom Evgenom, »Soči« z našim poveljnikom Borojevičem, »Odlikovanje«, »Ti osrečiti jo hoti«, »Krvavo solnce«, »Rožmarin«, »Slovenska deklica« in »Nekoč v starih časih«. Prve štiri slike so tribarvne, druge enobarvne. Vse slike so delo naših domačih umetnikov. Prizori so vzeti iz življenja naših junakov na bojišču in iz našega domačega življenja. Ta skupina je ena najlepših, kar jih je doslej izšlo. Naši možje in mladeniči na bojišču bodo gotovo z veseljem segli po teh razglednicah. Založilo jih je upravništvo »Ilustriranega Glasnika« v Ljubljani. Cena posameznim skupinam s 16 komadi s poštnino vred je 1.45 K. Del čistega dobička je namenjen tudi našemu listu, zato razglednice še posebno toplo priporočamo našim vojakom. Plača se naprej.